

СПИСАНИЕ ЗА БИБЛИОТЕЧНИ И ИНФОРМАЦИОННИ
НАУКИ, КНИГОЗНАНИЕ И ЛИТЕРАТУРНА ИСТОРИЯ

ИЗДАНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА БИБЛИОТЕКА
„СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“

Б И Б Л И О Т Е К А

ISSN 0861-847X
ГОДИНА XXIX (LXVIII)

6•2022

СПИСАНИЕ ЗА БИБЛИОТЕЧНИ И ИНФОРМАЦИОННИ НАУКИ,
КНИГОЗНАНИЕ И ЛИТЕРАТУРНА ИСТОРИЯ

БИБЛИОТЕКА

ISSN 0861-847X (PRINT) • ISSN 2738-845X (ONLINE)

ГОДИНА XXIX (LXVIII)

6•2022

РЕДАКТОР д-р ПЕТЪР ВЕЛИЧКОВ

КОРИЦА ГЕОРГИ ИВАНОВ

ПРЕДПЕЧАТ ЮЛИЯН ДОЙЧИНОВ

ПЕЧАТНИ КОЛИ 8,75. ФОРМАТ 70/100/16. ТИРАЖ 200

НАЦИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“. 1037 СОФИЯ,

БУЛ. „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“ 88

ТЕЛЕФОНИ НА РЕДАКЦИЯТА: 9183 220, абонамент и продажби 9183 136

E-mail: sp.biblioteka@nationallibrary.bg; P.Velichkov@nationallibrary.bg

ПЕЧАТНИЦА НА НБКМ. СОФИЯ, 2022

РЪКОПИСИ НЕ СЕ ВРЪЩАТ

Превод и редакция на резюметата д-р Радослава Стефанова

Дизайн и предпечат на таблата и плаката за Балканската война – Юлиян Дойчинов

На корицата: Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. Снимка – Стефан Рангелов

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

доц. д-р Анна Ангелова
гл. ас. д-р Бояна Минчева
д-р Ваня Аврамова
доц. д-р Васил Загорев
проф. д.и.н., д.н.к. Вера Бонева
Веселин Тодоров
проф. Владимир Ключев
д-р Джени Иванова
д-р Елизабета Георгиев
доц. д-р Живка Радева
д-р Иван Зарев
д-р Камелия Христова-Йорданова
доц. д-р Красимира Александрова
д-р Мариана Кирова
д-р Петър Величков
проф. Роман Мотулски
д-р Руслан Иванов
д-р Силвия Найденова
ас. Силвия Филипова
доц. д-р Тодор Чобанов
доц. д-р Християн Атанасов
Юлия Карадачка-Симеонова

Всеки автор получава по 1 брой от списание „Библиотека“, в който е поместен негов текст. Хонорари се изплащат само на поръчани материали.

Списание „Библиотека“ се издава от Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. Действителен собственик – Министерство на културата на Република България.

Марката „Библиотека“ е регистрирана и има рег. № 99063 от 05.09.2017 г.

Съдържание

Събития	
5–20	Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ откри фотодокументална изложба, посветена на 110 години от Балканската война
21–22	Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ получи за Клуб „Писмена“ Националната награда „Христо Г. Данов“
23–34	<i>Севдийе Али, Бояна Минчева</i> Номинация на персийски ръкопис от фондовете на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ за вписване в регистъра „Паметта на света“ на ЮНЕСКО – „Маснави-йи ма‘нави“ („Духовни двустишия“) на Руми
35–40	<i>Росица Петрова-Василева, Ваня Аврамова</i> В Регионална библиотека „Сава Доброплодни“ – Сливен бе открита документалната изложба „И будеше за бунт сърцата“, посветена на 200 години от рождението на Добри Чинтулов
41–44	<i>Антоанета Лесенска</i> Изкуство и обществено пространство: проекти за монументално-декоративна живопис на пловдивски художници от колекциите на Пловдивската народна библиотека
Клуб „Писмена“	<i>Яница Радева</i> Представяне на испанско-българската антология „Terraincognita“ и новите книги на Оля Стоянова и Калин Донков
45–55	
Ракурси	<i>Вера Бонева</i> Музеят и градската памет
56–62	

Библиотечни практики	Александра Антонова, Савина Цонева Антология „Сцена за деца“ – съвместна инициатива на Регионална библиотека „Априлов-Палаузов“ – Габрово и Института за литература при БАН
63–66	
	Емилия Кикарина Обратният Път на Книгата или как се разследват случаи-книги в Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“: Теоретични постановки
67–78	
Библиотечно-библиографска хуманитаристика	Александра Куманова Милен К. Куманов. Жизнен и творчески път (13.ІІ.1942– 22.ХІ.2021)
79–86	
Колекции & Колекционери	Мария Бранкова, Вяра Митева Ценни издания с оригинални екслибриси във фондовете на отдел „Специални колекции“ на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“
87–93	
Минало	Стоян Райчевски Връзките на Борис Сарафов с гарибалдийците
94–104	
Спомени & Приноси	Христо Мутафов ІMPACT FACTOR
105–120	
Млади автори	Ивелина Дамянова, Елена Попова Нагласи към темата за библиотерапията сред учениците от НППФ – София
121–124	
Четенето	Денислава Григорова, Мария Михайлова, Владимир Лингорски Есета за книгата
125–129	
Нови книги	Росица Петрова-Василева, Ваня Аврамова Биобиблиографски указател „Добри Чинтулов“, посветен на 200 години от рождението на бележития сливенец
130–132	
133–139	Показалци на статиите и на авторите в „Библиотека“ през 2022 г.
140	Талон за абонамент‘2023

Нагласи към темата за библиотерапията сред учениците от НПГПФ – София

ИВЕЛИНА ДАМЯНОВА¹, ЕЛЕНА ПОПОВА²

Attitudes towards the topic of bibliotherapy among the students of the NHSPP, Sofia

Ivelina Damianova, Elena Popova

Summary

The article presents the results of a survey among the students of the “Library Science” programme at the National high school of polygraphy and photography, Sofia (NHSPP). The study aims to find out to what extent students are familiar with the topic of bibliotherapy and their attitude towards the therapeutic potential of reading.

Key-words: students, NHSPP, bibliotherapy, education.

Възможностите и приложението на библиотерапевтичния метод са свързани с неговото познаване като нова форма на библиотечното обслужване. Затова е важно темата активно да присъства в подготовката на библиотечните специалисти у нас. В сферата на българското библиотечно образование, още в гимназиалното обучение в специалност „Библиотекознание“ към Националната гимназия по полиграфия и фотография – София (НПГПФ), се дава отлична теоретична подготовка, включваща елементи от възможностите за използване на библиотерапията в библиотечна среда. В специалността, която е открита през 2011 г., библиотерапията се изучава като тема в някои от дисциплините, сред които: „Автоматизация на библиотечната дейност“, „Библиотекознание“ и „Книга и книгоиздаване“.

Специалността е още един елемент от библиотечното образование в страната и открива нови перспективи в развитието на средното професионално образование за библиотекари в България. Висок процент от дипломираните ученици продължават своето образование в Университета по библиотекознание и информационни технологии, в специалностите „Библиотечно-информационни науки и управление на знанието“ (БИНУЗ) и „Библиотечен и информационен мениджмънт“ (БИМ). От общия брой обявени места за прием по чл. 9, ал. 3, т. 6, б. „а“ от ЗВО в УниБИТ до 5 места в редовна форма на обучение за всяка от двете специалности се предвижда да се заемат от кандидат-студенти, завършили Националната професионална гимназия по полиграфия и фотография, специалност „Библиотекознание“.

¹ Ивелина Дамянова е магистър, спец. „Библиотечно-информационен и културен мениджмънт“, Катедра „Библиотечни науки“, ФБКН, УниБИТ.

² Елена Попова е докторант към Катедра „Библиотечни науки“, ФБКН, УниБИТ.

Университетът и НППФ имат дългогодишни професионални отношения и съвместното им сътрудничество води до високи резултати и успешни промени.

Във връзка с целите на проект „Изследване на нагласите към терапевтичния потенциал на четенето в нетипични ситуации за индивида“, с Договор № КП-06-Н45/2 от 30.11.2020 г., финансиран от Фонд „Научни изследвания“ на Министерство на образованието и науката, с ръководител гл. ас. д-р Събина Кирилова Ефтимова-Илиева, се проведе съвместно анкетно проучване³. Обобщените резултати, анализи и изводи са представени в настоящата разработка.

Методика на проучването

Проучването е проведено в периода 9–13 май 2022 г. сред учениците от НППФ, гр. София. Въпросникът е структуриран с цел да се установи доколко учените са запознати с темата за библиотерапията и да се установи тяхната нагласа към терапевтичния потенциал на четенето. Анкетната карта съдържа 14 въпроса – 12 затворени и 2 отворени. Респондентите са ученици между VIII и XII клас обучаващи се в специалност „Библиотекознание“ в НППФ. Общо 65 са респондентите на проучването, което е осъществено онлайн, посредством платформата Google формуляр.

Резюме на резултатите

Първият въпрос цели да покаже колко от анкетираните знаят какво означава терминът *библиотерапия*: 84,6 % отговарят положително, 12,3 % са запознати отчасти, а 3,1 % посочват, че не знаят. От отговорите на втория въпрос става ясно, че 96,7 % от учениците познават този термин от училище и само 3,3 % посочват за източник интернет. Следващият въпрос се интересува от мнението на учениците относно терапевтичния ефект на четенето на художествена литература: 78,5 % смятат, че подобен ефект е възможен, 18,5 % не могат да преценят и само 3,1 % не вярват в подобна полза от четенето. Четвърти въпрос пряко засяга опита на учениците с терапевтичния ефект на четенето и се интересува дали някога настроението им е било повлияно положително от четене: 81,5 % отговарят положително на въпроса, 7 % твърдят, че не са били повлиявани позитивно от четенето, а останалите 7,7 % не могат да преценят. Въпрос номер пет се интересува дали респондентите използват четенето като опора, когато преминават през трудни или критични ситуации. Малко по-малко от половината – 47,7 % твърдят, че го използват, 36,9 % са твърди в отговора си и не използват четенето в такива ситуации, а 15,4 % отговарят с колебливото – не знам. Според 41,5 % има книги, които са прекалено „тежки“ за тях, 27,7 % не смятат, че има такива книги, а 30,8 % не могат да преценят. В следващия въпрос учениците са приканени да споделят заглавията на такива „тежки“ за тях книги. Общо 27 от анкетираните дават отго-

³ Ефтимова, Събина. Терапевтичната роля на четенето в нетипични за индивида ситуации – пандемията от COVID-19. – В: *Обществото на знанието и хуманизмът на XXI век*, XIX нац. науч. конф. с межд. участие, София, 1 ноем. 2021 г. София: Акад. изд. За буквите – Описменехъ, 2021, с. 134–144.

вор на този въпрос, а сред най-повтарящите се заглавия са „Аз още броя дните“, „Време разделно“ и „Под игото“.

В следващия въпрос цели 87,7 % от децата потвърждават, че според тях в библиотеките трябва да се предлагат услуги, свързани с терапевтичния ефект на четенето. На въпроса дали са изучавали теми, свързани с библиотерапията в процеса на своето обучение, 70,8 % отговарят положително, а в следващия въпрос става ясно, че това се е случвало най-често в предметите „Автоматизация на библиотечната дейност“ и „Библиотекознание“.

Общо 86,2 % от респондентите намират за обогатяващо подготовката на бъдещите библиотечни специалисти, изучаването на дисциплини, разглеждащи възможностите на библиотерапията. 60 % от учениците, участвали в проучването дават позитивен отговор на въпроса дали биха избрали тема, свързана с библиотерапията за своята дипломна работа.

67,7 % от участниците са от женски пол, а 32,3 % от мъжки.

Анализ на резултатите

Интересът на учениците от НППФ към темата за библиотерапията е очевиден от отговорите им. Те в голяма степен демонстрират наличието на основни познания относно метода и въпреки несигурността в употребата му, личи желанието на бъдещите професионалисти той да бъде интегриран в библиотечните услуги в България.

Важно е да се напомни, че анкетираните ученици все пак са се докоснали до термина *библиотерапия* в своето гимназиално обучение, т.е. те не са ученици в общообразователна институция, а в специализирана. Затова и анализът на резултатите е с оглед на подготовката на бъдещи специалисти в областта на полиграфията, фотографията, библиотечните науки и книгознанието. Както е видно от отговорите на втори въпрос, по-голямата част от анкетираните са се запознали с термина чрез обучението си в училище. Това е доказателство за необходимостта от промени в образователната система, чрез включване на теми, непряко свързани с конвенционалното образование, а със социални теми. С обсъждане на възможности за справяне с проблеми сред младите хора – особено когато се забелязва ръст на психологическата нестабилност сред подрастващите. Изключително полезно в тази посока е запознаването на учениците с терапевтичния ефект на четенето. Употребата му сред младите хора би имала благоприятни последствия не само върху настроението им, а би стимулирало четенето, а чрез това и откъсването им от така пристрастяващите мобилни устройства като форма на развлечение.

В отговорите на трети въпрос, голяма част от анкетираните споделят, че в определен момент в живота си са усетили положителния ефект от четенето върху настроението си. Това е важно, защото естествено човек е склонен да се връща отново и отново към дейности, които влияят позитивно на настроението му. Малко по-колебливи са, когато става дума за обръщането към четенето в трудни и критични моменти. Това е свързано в голяма степен със съвременните възможности за комуникация. Младите хора предпочитат да общуват в интернет и да търсят

решение на своите проблеми в социални мрежи, блогове и различни уебстраници и по-рядко се обръщат към четенето.

По отношение на книгите, които определят като „тежки“ за четене се наблюдава, че такива са свързани с насилие и разкази, относно жестоки исторически събития, което е съвсем естествено. В юношеството чувствителността е особено деликатна и реагира с ужас към събития, далечни от съвременния живот. Библиотерапията, от своя страна, съдържа в себе си склонността да се избират книги с позитивни сюжети, въпреки това индивидуалността на читателя е на първо място – това, което действа позитивно на някои, е негативно за други.

Отговорите на учениците са показателни за доброто отношение към библиотерапията и по-скоро желанието да се запознаят с нея и да я употребяват. Много важно е също да разберат, че знанието, което получават за този метод и специално и на този етап темата е слабо развита в страната ни. Това ги прави потенциални изследователи на тази специфична област и именно на това трябва да се наблегне в обучението им. Все пак е видно, че една значителна част от анкетираните посочват склонност да развият тема, свързана с библиотерапията в своите бъдещи дипломни работи.

Заключение

Изключително важно е хората, които са избрали професия, свързана с библиотечните науки и дело, да се запознават възможно най-рано с метода на библиотерапията. Това е единственият начин той да се интегрира и практикува в българските библиотеки, а оттам да влезе съзнателно и в домовете на читателите. Често този метод се използва интуитивно, дори неосъзнато от хората: когато са самотни, тъжни, избират книга, която ги вдъхновява, пренасят се в сюжета ѝ и повдигат настроението си.

Анкетното проучване сред учениците от Националната гимназия по полиграфия и фотография – София доказва, че интересите се събуждат в учениците само чрез добри насоки и правилно поднесено познание.